

[Stats- og udenrigsministeren.]

der jeg det høje ting have i erindring, når jeg senere skal omtale de drøftelser, som fandt sted under den 2. Londonkonference fra den 19. til den 21. september om oprettelse af en brugerorganisation for Suezkanalen.

I juli 1956 afslog USA, Storbritannien og Den internationale Bank henvendelser fra den ægyptiske regering om et meget betydeligt lån til bygning af en dæmning over Nilen ved Assuan. Umiddelbart derefter, ved et dekret af 26. juli, nationaliserede den ægyptiske regering Suezkanalkompagniet. I kanaliseringsdekretet bestemtes, at Kanalkompagniet med alle sine aktiver, herunder udenlandske banktilgodehavender m. v., skulle overgå til den ægyptiske regering med virkning fra den 27. juli om morgenen. Selskabets ledelse skulle overtages af det af den ægyptiske regering udnævnte organ, og dets funktionærer i Ægypten beordredes til under strafansvar at fortsætte deres arbejde. I dekretet blev der givet tilsagn om, at aktionærerne ville få erstatning, fastsat efter den kurs, aktierne havde på børsen i Paris dagen før dekretets ikrafttræden, d. v. s. den 26. juli.

Ved to noter af henholdsvis den 31. juli og den 7. august 1956 meddelte det ægyptiske gesandtskab den danske regering — og tilsvarende meddelelser tilgik samtidig andre lande — at Ægypten ville opretholde den frie sejlads på kanalen, at det ikke var hensigten at forøge afgifterne, at aktionærernes rettigheder ville blive sikret, samt at den ægyptiske regering agtede at anvende de fornødne midler til at sikre kanalens fremtidige udbygning og bevarelsen af dens tekniske standard i det hele.

I en tale, som præsident Nasser holdt til det ægyptiske folk samtidig med nationaliseringen, begrundede han nærmere dette skridt. Han forklarede, at Ægypten sammen med de øvrige araberstater var i kamp mod, hvad han kaldte „imperialismen og imperialismens metoder“. Han hævdede, at Israel var en imperialistisk forpost i Det mellemste Østen, og gjorde gældende, at den arabiske nationalisme — som han sagde — „triumferede og marcherede frem“. Efter at have omtalt den britiske evakuering af Suezkanalozonen og efter skarpt at have kritiseret de betingelser, Den internationale

Bank kort før havde stillet for eventuelt at yde Ægypten et lån til bygning af Assuan-dæmningen, påstod præsidenten, at Suezkanalkompagniet havde „tilranet“ sig sine koncessioner. De penge, som hidtil var tilfaldet kompagniet, ville fremtidigt blive anvendt til ægyptiske formål. I talens slutning gjorde præsidenten endnu en gang gældende, at Suezkanalkompagniet havde været afhængigt af udenlandske intriger, af „imperialisme“ og af „imperialismens håndlangere“, og at det havde været — som han sagde — et „monument for Ægyptens underkuelse, udsugning og ydmygelse“, men at Ægypten ved nationaliseringen havde følt sin triumf og sin storhed.

Denne nationaliseringsakt fremkaldte en stærk reaktion navnlig i Storbritannien og i Frankrig. Foruden at lade ægyptiske midler infryse klargjorde disse lande flådeenheder og foretog andre skridt med henblik på at øge deres militære styrke i det østlige Middelhav. Forhandlinger blev indledt om spørgsmålet mellem den britiske, den franske og den amerikanske regering, der enedes om at indkalde til en konference om sagen i London den 16. august. I konferencen skulle ialt 24 stater deltage, herunder 8 i deres egenskab af parter i Konstantinopelkonventionen af 1888; det var Ægypten, Frankrig, Holland, Italien, Spanien, Tyrkiet, Storbritannien og Sovjetunionen. Endvidere 8 lande, der i særlig grad havde tonnage, som passerer kanalen, nemlig foruden Danmark Den tyske Forbundsrepublik, Grækenland, Japan, Norge, Portugal, Sverige og USA, samt endelig 8 lande, hvis udenrigshandel i særlig grad omfatter varer, der passerer kanalen, nemlig Australien, Ceylon, Ethiopien, Indien, Indonesien, Iran, New Zealand og Pakistan.

Med undtagelse af to lande accepterede alle indbydelsen, og konferencen, der varede fra den 16. til den 23. august, kom således ialt til at omfatte 22 stater. De to, der ikke accepterede, var Ægypten og Grækenland. Ægyptens afslag var begrundet med, at dette land ikke kunne anerkende berettigelsen af konferencen, fordi denne skulle behandle spørgsmål, der faldt indenfor Ægyptens jurisdiktion, og Grækenlands vægring ved at deltage skyldtes hensynet til striden med Storbritannien om Cypern.